

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.01.2015
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	30.06.2017
Avaldamismärge:	RT I, 12.07.2014, 110

Põllumajandusloomade aretuse seadus¹

Vastu võetud 06.11.2002

[RT I 2002, 96, 566](#)

jõustumine 01.01.2003, osaliselt 01.05.2004. a.

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
22.04.2004	RT I 2004, 34, 236	01.05.2004
26.10.2005	RT I 2005, 61, 477	01.12.2005
05.12.2007	RT I 2007, 69, 423	01.01.2008, osaliselt 01.06.2008
20.11.2008	RT I 2008, 51, 284	01.01.2009
22.04.2010	RT I 2010, 22, 108	01.01.2011 jõustub päeval, mis on kindlaks määratud Euroopa Liidu Nõukogu otsuses Eesti Vabariigi suhtes kehtestatud erandi kehtetuks tunnistamise kohta Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõikes 2 sätestatud alusel, Euroopa Liidu Nõukogu 13.07.2010. a otsus Nr 2010/416/EL (ELT L 196, 28.07.2010, lk 24–26).
23.02.2011	RT I, 25.03.2011, 1	01.01.2014; jõustumisaeg muudetud 01.07.2014 [RT I, 22.12.2013, 1]
05.12.2012	RT I, 18.12.2012, 2	01.01.2013
05.12.2013	RT I, 22.12.2013, 1	01.01.2014
19.02.2014	RT I, 13.03.2014, 4	01.07.2014
05.06.2014	RT I, 29.06.2014, 1	01.07.2014
12.06.2014	RT I, 29.06.2014, 2	01.07.2014
19.06.2014	RT I, 12.07.2014, 1	01.01.2015
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesolevas seaduses sätestatakse põllumajandusloomade aretuse alused, et tagada põllumajandusloomade jõudlusvõime ja geneetilise väärtuse suurenemine ning genofondi säilimine ja loomakasvatuse majanduslik tasuvus.

(2) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

§ 2. Tõug ja tõunimi

(1) Tõug käesoleva seaduse tähenduses on ühte liiki kuuluvate loomade populatsioon:

- 1) kellel on ühtne põlvnemine;
- 2) kellel on sarnane välimik, mis pärandub järglastele;
- 3) kellel on sarnased majanduslikult kasulikud omadused;
- 4) kelle arvukus võimaldab teha aretustööd ja säilitada tõugu;
- 5) kes on kohastunud sellele tõule sobiva geograafilise piirkonna kliima- ja loomapidamistingimustega;
- 6) kes eristub oluliselt sugulastõugudest geneetilise distantsi alusel;
- 7) kelle tõutüüp ja muud iseloomulikud tunnused ei ole vähemalt viimase kolme põlvkonna jooksul oluliselt muutunud.

[RT I 2007, 69, 423- jõust. 01.01.2008]

(2) Tõul peab olema nimi, mis:

- 1) erineb teistest kasutatavatest tõunimedest;
- 2) on eristatav kõigist registreeritud kaubamärkidest või tootenimetustest.

§ 3. Ohustatud tõug

(1) Tõug või eristatav osa ühte tõugu kuuluvate loomade populatsioonist loetakse ohustatuks, kui aretuses kasutatavate emasloomade arv on alla tuhande või isasloomade arv alla kahekümne ja emaslindude arv alla kümne tuhande või isaslindude arv alla tuhande (edaspidi *ohustatud tõug*).

[RT I 2008, 51, 284- jõust. 01.01.2009]

(2) Põllumajandusloomade ohustatud tõugude loetelu [kehtestab valdkonna eest vastutav minister](#).

[RT I 2005, 61, 477- jõust. 01.12.2005]

(3) Ohustatud tõugude loetellu kantav põllumajanduslooma tõug on ajalooliselt Eesti päritolu.

[RT I 2007, 69, 423- jõust. 01.01.2008]

(4) Ohustatud tõugu põllumajanduslooma aretuses võib kasutada üksnes sama tõugu põllumajanduslooma spermat, munarakku ja embrüot (edaspidi *aretusmaterjal*).

[RT I 2007, 69, 423- jõust. 01.01.2008]

(5) Ohustatud tõugu põllumajanduslooma aretuses võib aretusprogrammis ettenähtud teist tõugu põllumajanduslooma aretusmaterjali kasutada üksnes ühekordsel ristamisel sugulusaretuse vältimiseks.

[RT I 2007, 69, 423- jõust. 01.01.2008]

§ 4. Aretusloom

(1) Aretusloom käesoleva seaduse tähenduses on põllumajandusloom, keda kasvatatakse aretuse eesmärgil. Aretusloom võib olla tõupuhas aretusloom või ristandaretusloom.

(2) Tõupuhas aretusloom on tõuraamatu põhiossa kantud põllumajandusloom.

[RT I 2007, 69, 423- jõust. 01.01.2008]

(3) Ristandaretusloom on eri tõugu aretusloomade sihipärase ristamise tulemusena saadud põllumajandusloom, kes on kantud aretusregistrisse või tõuraamatu lisasse.

[RT I 2007, 69, 423- jõust. 01.01.2008]

(4) Aretuslooma mõiste loomaliikide kaupa on määratletud nõukogu direktiivides 2009/157/EÜ tõupuhaste aretusveiste kohta (ELT L 323, 10.12.2009, lk 1–5), 88/661/EMÜ aretussigade suhtes kohaldatavate zootehniliste standardite kohta (EÜT L 382, 31.12.1988, lk 36–38), 89/361/EMÜ tõupuhaste aretuslammaste ja -kitsede kohta (EÜT L 153, 06.06.1989, lk 30–31), 90/427/EMÜ zootehniliste ja geneoloogiliste tingimuste kohta ühendusesisesel kauplemisel hobuslastega (EÜT L 224, 18.08.1990, lk 55–59) ja 91/174/EMÜ, milles sätestatakse põlvnemis- ja zootehnilised nõuded tõupuhaste loomade turustamiseks ja millega muudetakse direktiive 77/504/EMÜ ja 90/425/EMÜ (EÜT L 85, 05.04.1991, lk 37–38).

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 5. Aretus ja aretuslega tegelev isik

(1) Aretus käesoleva seaduse tähenduses on tegevus põllumajanduslooma jõudlusvõime ja geneetilise väärtuse sihipäraseks suurendamiseks ning tema majanduslikult kasulike omaduste säilitamiseks või täiustamiseks, mida tehakse järgmistes valdkondades:

- 1) tõuraamatu või aretusregistri pidamine;
- 2) põllumajanduslooma jõudluskontrolli läbiviimine või geneetilise väärtuse hindamine;
- 3) ohustatud tõu säilitamine;
- 4) aretuslooma aretusmaterjali varumine, säilitamine, töötlemine ja turustamine (edaspidi *käitlemine*).

[RT I 2007, 69, 423- jõust. 01.01.2008]

(2) Aretusega tegelev isik on käesoleva paragrahvi lõikes 1 loetletud aretusvaldkondades tegutsev isik.

§ 6. Tõuraamat ja aretusregister

(1) Tõuraamat käesoleva seaduse tähenduses on andmekogu, kuhu kantakse asjaomase tõu aretusprogrammis ettenähtud aretuslooma põlvnemise andmed, aretuslooma aretaja ja omaniku andmed (edaspidi *päritolu*) ning aretuslooma jõudluse ja geneetilise väärtuse andmed koos tema eellaste nimetamisega.
[RT I 2007, 69, 423- jõust. 01.01.2008]

(1¹) Tõuraamatu mõiste eri loomaliikide puhul on määratletud EÜ Nõukogu direktiivides 2009/157/EÜ, 88/661/EMÜ, 89/361/EMÜ ja 90/427/EMÜ.
[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(2) Aretusregister on nõukogu direktiivi 88/661/EMÜ artikli 1 lõike d tähenduses andmekogu, kuhu kantakse asjaomase tõu aretusprogrammis ettenähtud ristandaretussea põlvnemise, päritolu, jõudluse ja geneetilise väärtuse andmed.
[RT I 2007, 69, 423- jõust. 01.01.2008]

(2¹) [Kehtetu -RT I 2007, 69, 423- jõust. 01.01.2008]

(3) Aretuslooma tõuraamatusse või aretusregistrisse kandmine käesoleva seaduse tähenduses on aretuslooma andmete registreerimine tõuraamatus või aretusregistris selleks asutatud mittetulundusühingu või tulundusühistu (edaspidi *aretusühing*) poolt. Tõuraamatusse või aretusregistrisse kandmisega antakse loomale tõuraamatu või aretusregistri number.
[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(4) Aretusühing avaldab oma veebilehel vähemalt tõuraamatusse kantud isasloomade põlvnemisandmed isikuandmete kaitse seadusest lähtudes.
[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 7. Loomapidaja

Käesoleva seaduse tähenduses on loomapidaja isik, kellele aretusloom kuulub (loomaomanik) või kes tegeleb aretuslooma pidamisega rendi- või muu selletaolise suhte alusel loomaomanikuga.

2. peatükk ARETUSE TEGEVUSLUBA

[RT I, 25.03.2011, 1- jõust. 01.07.2014 (jõustumine muudetud - RT I, 22.12.2013, 1)]

§ 8. Loakohustus

Tegevusluba peab olema järgmistel tegevusaladel tegutsemiseks:

- 1) tõuraamatu või aretusregistri pidamine;
- 2) põllumajanduslooma jõudluskontrolli läbiviimine või tema geneetilise väärtuse hindamine;
- 3) ohustatud tõu säilitamine.

[RT I, 25.03.2011, 1- jõust. 01.07.2014 (jõustumine muudetud - RT I, 22.12.2013, 1)]

§ 9. Tegevusloa taotlemine

[RT I, 25.03.2011, 1- jõust. 01.07.2014 (jõustumine muudetud - RT I, 22.12.2013, 1)]

(1) Tegevusloa taotluse lahendab Veterinaar- ja Toiduamet.

[RT I, 25.03.2011, 1- jõust. 01.07.2014 (jõustumine muudetud - RT I, 22.12.2013, 1)]

(2) Ettevõtja märgib tegevusloa taotluses lisaks majandustegevuse seadustiku üldosa seaduses sätestatule ka tegevuspiirkonna ja aretusvaldkonna, mille kohta ta tegevusluba taotleb.

[RT I, 25.03.2011, 1- jõust. 01.07.2014 (jõustumine muudetud - RT I, 22.12.2013, 1)]

(3) Aretusühing esitab koos taotlusega ära kirja aretusprogrammist.

[RT I, 25.03.2011, 1- jõust. 01.07.2014 (jõustumine muudetud - RT I, 22.12.2013, 1)]

(4) Aretusprogramm on teatava tõu kohta koostatud dokument, millest selguvad tõu omadused, aretuse eesmärk, aretusmeetodid, aretusedu saavutamise abinõud ja aretusprogrammi täitmiseks vajalik aretusloomade arv. Aretusprogrammi osadeks on:

[RT I 2007, 69, 423- jõust. 01.01.2008]

- 1) tõuraamatusse või aretusregistrisse kandmise alused ja tõuraamatu või aretusregistri pidamise kord;
- 2) aretuslooma põlvnemise registreerimise ning põlvnemise õigsuse kontrollimise kord;
- 3) aretuslooma jõudlusandmete ja geneetilise väärtuse hindamistulemuste kasutamise kord;

- 4) aretuslooma ja aretusmaterjali aretuseks sobivaks tunnistamise kord;
- 5) emaslooma seemendusandmete registreerimise kord;
- 6) põllumajanduslooma, keda soovitakse tõuraamatusse või aretusregistrisse kanda, identifitseerimise ja selle üle arvestuse pidamise kord;
- 7) seemendamise koolitusprogrammid ning seemendaja tunnistuse saamise nõuded ja tunnistuse väljastamise kord.

(4¹) Ohustatud tõu puhul esitatakse lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatule:

- 1) tõu nimi, millesse kuuluvat põllumajanduslooma on lubatud kasutada ohustatud tõugu põllumajanduslooma aretuses, ja selle tõu kasutamise põhjendus;
- 2) ohustatud tõugu põllumajanduslooma aretuses kasutatavate loomade arv ja tähtaeg, mille jooksul on lubatud teist tõugu põllumajanduslooma aretusmaterjali kasutamine.

[RT I 2007, 69, 423- jõust. 01.06.2008]

(4²) Tegevuslooma taotlejale aretusühing, kes tahab hakata pidama tõuraamatut uue tõu kohta, esitab taotluse, käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 4 sätestatud dokumendid ning järgmised vähemalt kolme järjestikuse põlvkonna jooksul asjaomase tõu kohta tehtud uuringute andmed:

[RT I, 25.03.2011, 1- jõust. 01.07.2014 (jõustumine muudetud - RT I, 22.12.2013, 1)]

- 1) andmed loomade välimiku, kehaehitustüübi, kehamassi ja -kuju ning muude iseloomulike tunnuste kohta;
- 2) andmed populatsiooni suuruse kohta;
- 3) andmed jõudlusomaduste analüüsi kohta;
- 4) andmed Eesti kliima- ja loomapidamistingimustega kohastumuse analüüsi kohta;
- 5) tõu geneetiline kirjeldus vähemalt 30 omavahel lähisuguluses mitteoleva looma põhjal.

[RT I 2007, 69, 423- jõust. 01.01.2008]

(5) [Kehtetu -RT I, 25.03.2011, 1- jõust. 01.07.2014 (jõustumine muudetud - RT I, 22.12.2013, 1)]

(6) Põllumajanduslooma jõudluskontrolli läbiviimise või geneetilise väärtuse hindamisega tegeleda sooviv isik (edaspidi *jõudluskontrolli läbiviija*) esitab koos taotlusega:

[RT I, 25.03.2011, 1- jõust. 01.07.2014 (jõustumine muudetud - RT I, 22.12.2013, 1)]

- 1) aretuslooma põlvnemis- ja jõudlusandmete kogumise, nende õigsuse kontrollimise, töötlemise ja säilitamise korra;
- 2) andmed laboratooriumi kohta, kus tehakse jõudluse määramiseks vajalikke analüüse;
- 3) aretuslooma jõudlusandmete ja nende hindamistulemuste avaldamise korra;
- 4) jõudlusandmete kogumise koolitusprogrammid ning jõudlusandmete koguja tunnistuse saamise nõuded ja tunnistuse väljastamise korra.

(7) Ohustatud tõu säilitaja esitab koos taotlusega:

1) [kehtetu -RT I, 25.03.2011, 1- jõust. 01.07.2014 (jõustumine muudetud - RT I, 22.12.2013, 1)]

2) ärakirja ohustatud tõu säilitusprogrammist.

[RT I 2007, 69, 423- jõust. 01.01.2008]

(8) Ohustatud tõu säilitusprogramm on ohustatud tõu kohta koostatud dokument, milles esitatakse tõu omadused ja säilitamise eesmärk ning tegevused, mis tagavad ohustatud tõu säilimise. Säilitusprogrammi osadeks on:

- 1) loomade välimiku, jõudlusomaduste ja muude iseloomulike tunnuste kirjeldus;
- 2) andmed loomade populatsiooni suuruse kohta ning populatsiooni paiknemise ja struktuuri kirjeldus;
- 3) tõu säilitamise meetodite kirjeldus;
- 4) tõu propageerimise kord;
- 5) ohustatud tõu tõuraamatu olemasolu korral seda pidava aretusühingu ja loomapidajate ning ohustatud tõu säilitaja koostöö kirjeldus.

[RT I 2007, 69, 423- jõust. 01.01.2008]

(9) Käesolevas paragrahvis nimetatud andmed kantakse loomatauditõrje seaduse § 11 lõike 3 alusel asutatud põllumajandusloomade registrisse.

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

(10) Käesoleva seaduse §-s 8 nimetatud tegevuslooma taotluse lahendamise eest ei tasu ettevõtja riigilõivu.

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

§ 10. Tegevusloa kontrolliese

(1) Tegevusloa saamiseks peab ettevõtja ja tema kavandatav aretustegevus vastama käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide ning Euroopa Liidu õigusaktide nõuetele.

[RT I, 25.03.2011, 1- jõust. 01.07.2014 (jõustumine muudetud - RT I, 22.12.2013, 1)]

(2) Tõuraamatu või aretusregistri pidamiseks tegevusloa saamiseks peab ettevõtja vastama järgmistele nõuetele:

- 1) ta peab olema aretusühing;
- 2) ta peab olema võimeline osutama aretusteenust valitud aretusvaldkonnas;
- 3) temal või tema liikmetel peab olema aretuseduks piisav arv tõuraamatusse või aretusregistrisse kandmiseks sobivaid loomi;

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

4) soovi korral hakata pidama hobuslaste tõuraamatut või selle osa tõu kohta, mille originaaltõuraamatut juba peetakse, peab ta tagama, et järgitakse originaaltõuraamatut pidava organisatsiooni või ühingu sätestatud põhimõtteid;

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

5) ta peab omama nõuetekohast aretusprogrammi.

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

(3) Põllumajanduslooma jõudluskontrolli läbiviimiseks või geneetilise väärtuse hindamiseks tegevusloa saamiseks peab ettevõtja olema võimeline osutama aretusteenust valitud aretusvaldkonnas ja tal peavad olema käesoleva seaduse § 9 lõikes 6 sätestatud nõuetekohased korrad.

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

(4) Ohustatud tõu säilitamiseks tegevusloa saamiseks peab ettevõtja lisaks nõuetekohasele aretusprogrammile omama ka nõuetekohast ohustatud tõu säilitusprogrammi ja ta peab olema võimeline seda läbi viima.

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

§ 10¹. Tegevusloa andmisest keeldumise erisused

Veterinaar- ja Toiduamet võib lisaks majandustegevuse seadustiku üldosa seaduses sätestatud tegevusloa andmisest keelduda ka järgmistel juhtudel:

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

1) selle tõu tõuraamatut või aretusregistrit, mida isik soovib pidama hakata, juba peab tegevusloa saanud aretusühing ja tegevusloa andmine võib ohustada olemasoleva tõu säilimist või kahjustada tegevusloa saanud aretusühingu aretusprogrammi elluviimist;

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

2) põllumajanduslooma liigi suhtes, mille jõudluskontrolli isik soovib läbi viia või mille geneetilist väärtust hinnata, juba teeb nimetatud toiminguid tegevusloa saanud jõudluskontrolli läbiviija või

3) ohustatud tõugu, mida ettevõtja soovib säilitama hakata, juba säilitab tegevusloa saanud ohustatud tõu säilitaja.

[RT I, 25.03.2011, 1- jõust. 01.07.2014 (jõustumine muudetud - RT I, 22.12.2013, 1)]

§ 11. Tunnustamisel valitsenud tingimuste muutmine

[Kehtetu -RT I, 25.03.2011, 1- jõust. 01.07.2014 (jõustumine muudetud - RT I, 22.12.2013, 1)]

§ 12. [Kehtetu -RT I 2007, 69, 423- jõust. 01.01.2008]

§ 13. Tunnustamise otsuse peatamine

[Kehtetu -RT I, 25.03.2011, 1- jõust. 01.07.2014 (jõustumine muudetud - RT I, 22.12.2013, 1)]

§ 14. Tunnustamise otsuse kehtetuks tunnistamine

[Kehtetu -RT I, 25.03.2011, 1- jõust. 01.07.2014 (jõustumine muudetud - RT I, 22.12.2013, 1)]

3. peatükk TÕURAAMAT JA ARETUSREGISTER

§ 15. Tõuraamatusse kandmine

(1) Tõuraamat jaguneb põhiosaks ja lisadeks.

(2) [Kehtetu -RT I 2005, 61, 477- jõust. 01.12.2005]

(3) [Kehtetu -RT I 2005, 61, 477- jõust. 01.12.2005]

(4) [Kehtetu -RT I 2005, 61, 477- jõust. 01.12.2005]

(5) [Kehtetu -RT I 2005, 61, 477- jõust. 01.12.2005]

(6) [Kehtetu -RT I 2005, 61, 477- jõust. 01.12.2005]

(7) Aretuslooma tõuraamatusse kandmine peab vastama lisaks käesolevas seaduses sätestatud nõuetele EÜ Nõukogu direktiivide 2009/157/EÜ artikli 3, 88/661/EMÜ artikli 4 ning 90/427/EMÜ artiklite 4 ja 6 nõuetele.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 16. Aretusregistrisse kandmine

Ristandaretussiga kantakse aretusregistrisse, kui:

[RT I 2007, 69, 423- jõust. 01.01.2008]

- 1) ta on käesoleva seaduse nõuete kohaselt identifitseeritud;
- 2) tema põlvnemine on dokumentaalselt tõendatud.

§ 17. Aretuslooma identifitseerimine

(1) Loomaomanik identifitseerib põllumajanduslooma, keda ta soovib tõuraamatusse või aretusregistrisse kanda, ööpäeva jooksul põllumajanduslooma sündimisest arvates ja peab põllumajandusloomade identifitseerimise üle arvestust aretusprogrammiga kehtestatud korras.

(2) Hobuslase identifitseerib aretusühing viisil, mis võimaldab tema identifitseerimisandmete elektroonilist töötlemist kuue kuu jooksul põllumajanduslooma sündimisest arvates ja enne tema võõrutamist.

(3) Põllumajandusloom, keda soovitakse tõuraamatusse või aretusregistrisse kanda, identifitseeritakse ja registreeritakse ka loomatauditõrje seaduse § 11 alusel kehtestatud korras.

(4) Aretusühingul ja jõudluskontrolli läbiviijal on õigus kasutada põllumajandusloomade registrisse kantud andmeid. Nimetatud isikud ja põllumajandusloomade registri volitatud töötleja lepivad kokku, milliseid andmeid, mis ajal ja millise sagedusega kasutatakse.

§ 18. [Kehtetu -RT I 2004, 34, 236- jõust. 01.05.2004]

4. peatükk PÕLLUMAJANDUSLOOMADE JÕUDLUSKONTROLLI LÄBIVIIMINE JA GENEETILISE VÄÄRTUSE HINDAMINE

§ 19. Jõudluskontroll ja geneetilise väärtuse hindamine

(1) Jõudluskontroll on põllumajanduslooma jõudlus- ja põlvnemisandmete regulaarne kogumine, registreerimine, töötlemine, säilitamine ja analüüsimine tema geneetilise väärtuse hindamiseks. Veise, lamba ja kitse jõudluskontrolli läbiviimisel ja geneetilise väärtuse hindamisel lähtutakse Rahvusvahelise Jõudluskontrolli Komitee (*International Committee for Animal Recording*) kehtestatud reeglitest.

(2) Jõudlusandmete kogumise, töötlemise, säilitamise ja hindamise statistiliste meetodite väljatöötamise, geneetilise väärtuse hindamise ja saadud tulemuste avaldamise eest vastutab jõudluskontrolli läbiviija. Nimetatud isik peab andma selgitusi kasutatavate jõudluskontrolli meetodite, statistiliste analüüsimeetodite ja geneetiliste parameetrite kohta.

(3) Geneetiline väärtus hinnatakse igal aretustunnusel eraldi. Geneetilise väärtuse hindamisel saadud tulemuste avaldamise korral näidatakse tulemuste usaldatavus ja geneetilise väärtuse hindamise periood.

(4) [Kehtetu -RT I 2004, 34, 236- jõust. 01.05.2004]

(5) [Kehtetu -RT I 2004, 34, 236- jõust. 01.05.2004]

(6) [Kehtetu -RT I 2004, 34, 236- jõust. 01.05.2004]

§ 20. Jõudlusandmete koguja

(1) Loomapidaja või tema volitatud isik või isik, kellega loomapidaja on sõlminud sellekohase lepingu, võib koguda ja registreerida loomapidaja karja põllumajanduslooma jõudlusandmeid ja edastada need jõudluskontrolli läbiviijale, kui ta on läbinud jõudlusandmete kogumise koolituse ja jõudluskontrolli läbiviija on talle väljastanud jõudlusandmete koguja tunnistuse.

(2) Jõudluskontrolli läbiviija korraldab jõudlusandmete kogumise koolituse täiskasvanute koolituse seaduse kohaselt.

§ 21. Jõudlusandmete töötlemine ja tulemuste avaldamine

(1) Jõudlusandmeid kogutakse, töödeldakse, analüüsitakse ning saadud andmeid väljastatakse ja kasutatakse loomaomaniku ja jõudluskontrolli läbiviija vahelise lepingu kohaselt. Jõudlusandmete avalikustamisel lähtutakse isikuandmete kaitse seadusest ja näidatakse ära analüüsimismeetod.

(2) Jõudluskontrolli läbiviija edastab jõudlusandmete analüüsimisel saadud andmed aretusühingule nende vahel kokkulepitud ajal ja sagedusega.

5. peatükk

ARETUSLOOMA JA ARETUSMATERJALI ARETUSEKS SOBIVAKS TUNNISTAMINE, ARETUSMATERJALI KÄITLEMINE NING ARETUSLOOMA TURUSTAMINE

§ 22. Aretuslooma ja aretusmaterjali aretuseks sobivaks tunnistamine

(1) Aretuslooma ja aretusmaterjali aretuseks sobivaks tunnistamine on menetlus, mille käigus selgitatakse välja aretuseks sobivad emas- ja isasloomad ning aretusmaterjal. Aretuslooma ja aretusmaterjali tunnistab aretuseks sobivaks aretusühing. Aretuslooma ja aretusmaterjali aretuseks sobivaks tunnistamise ning aretuseks sobivaks tunnistatud aretuslooma ja aretusmaterjali kasutamise alused [kehtestab valdkonna eest vastutav minister](#).

(2) Aretusühing ei või keelduda isaslooma või tema sperma testimisest aretuseks sobivaks tunnistamise eesmärgil, samuti ei või ta seda piirata ega takistada. Isaslooma ja tema spermat testitakse aretusprogrammiga kehtestatud aretuslooma ja aretusmaterjali aretuseks sobivaks tunnistamise korra alusel.

(3) Lisaks käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud nõuetele peab aretuslooma ja aretusmaterjali aretuseks sobivaks tunnistamine olema EÜ Nõukogu direktiivides 87/328/EMÜ tõupuhaste aretusveiste tõuaretuses vastuvõetavaks tunnistamise kohta (EÜT L 167, 26.06.1987, lk 54–55), 90/118/EMÜ tõupuhaste aretusveiste tõuaretuses vastuvõetavaks tunnistamise kohta (EÜT L 071, 17.03.1990, lk 34–35) ja 90/119/EMÜ ristandaretussigade aretuseks kasutamise kohta (EÜT L 071, 17.03.1990, lk 36–36) kehtestatud nõuete kohane. [RT I 2004, 34, 236- jõust. 01.05.2004]

§ 23. Võistlushobuslase võistlusel osalemise tingimused

(1) Võistlushobuslasega seotud mõisted ja võistlushobuslase võistlusel osalemise tingimused on sätestatud EÜ Nõukogu direktiivis 90/428/EMÜ võistlushobuslastega kauplemise ja võistlustel osalemise tingimuste kohta (EÜT 224, 18.08.1990, lk 60–61).

(2) Euroopa Komisjoni otsuse 92/216/EMÜ kabjaliste võistlusi puudutavate andmete kogumise kohta, nagu on viidatud EÜ Nõukogu direktiivi 90/428/EMÜ artikli 4 lõikes 2 (EÜT L 104, 22.04.1992, lk 77–77), artiklis 1 nimetatud andmete kogumise eest vastutab Veterinaar- ja Toiduamet. [RT I 2004, 34, 236- jõust. 01.05.2004]

§ 24. Kunstlik seemendamine

(1) Kunstlikuks seemendamiseks võib kasutada spermat, mis on varutud aretuseks sobivaks tunnistatud isasloomalt loomatauditõrje seaduse § 7 lõike 2 alusel kehtestatud korras.

(2) Veise ja hobuse kunstlikuks seemendamiseks tuleb kasutada spermat, mis on varutud isasloomalt, kelle põlvnemisandmete õigsus on tõestatud geneetilise ekspertiisiga.

(3) Aretusühing peab igal aastal geneetiliselt uurima vähemalt ühe protsendi tõuraamatusse kantud veiste ja hobuslaste põlvnemisandmete õigsust. Uuritavate loomade valik peab olema juhuslik. [RT I 2007, 69, 423- jõust. 01.01.2008]

(4) Kunstliku seemendamisega võib tegeleda isik või tema teenistuses olev töötaja (edaspidi *seemendaja*), kes on läbinud aretusühingu vastava koolituse või kellel on veterinaarmeditsiiniline haridus ja kellele aretusühing on välja andnud seemendaja tunnistuse.

(5) Aretusühing peab korraldama seemendaja koolituse täiskasvanute koolituse seaduse kohaselt.

(6) Loomapidaja, kes on läbinud seemendaja koolituse algkursuse ja kellel on vastav tunnistus, võib seemendada üksnes oma karjas olevaid loomi. Sellekohane märge kantakse tunnistusele.

(7) Seemendaja peab elektrooniliselt või paberandjal arvestust emasloomade seemendamise kohta. Arvestuses peavad kajastuma järjekorra number, seemendamise aeg, loomapidaja nimi ning isas- ja emaslooma nimi, registreerimise number põllumajandusloomade registris ja number tõuraamatus või aretusregistris.

(8) Seemendaja esitab käesoleva paragrahvi lõikes 7 nimetatud arvestuse andmed sagedusega üks kord kuus aretusühingule, kes neid kontrollib ja seejärel edastab jõudluskontrolli läbiviijale nende vahel kokkulepitud ajal ja sagedusega.

§ 25. Aretusmaterjali varumine, säilitamine ja töötlemine

(1) Aretusmaterjali varumine, säilitamine ja töötlemine ning nendeks toiminguteks kasutatav loomakasvatushoone või -rajatis ja nimetatud toiminguid tegevale isikule kuuluv personal peab vastama loomatauditõrje seaduse, käesoleva seaduse ja nende seaduste alusel kehtestatud õigusaktide nõuetele. [RT I, 25.03.2011, 1- jõust. 01.07.2014 (jõustumine muudetud - RT I, 22.12.2013, 1)]

(2) Aretuslooma munarakk pakendatakse viivitamata pärast selle varumist. Munaraku pakendile märgitakse aretuslooma liik, tõug ja nimi, kellelt munarakk on varutud, samuti looma registreerimise number põllumajandusloomade registris ja number tõuraamatus või aretusregistris ning munaraku varunud isiku nimi ja varumise kuupäev. Kui pakendis on rohkem kui üks sama põlvnemisega munarakk, märgitakse pakendile munarakkude arv. [RT I 2004, 34, 236- jõust. 01.05.2004]

§ 26. Aretusmaterjali kohta arvestuse pidamine

(1) Aretusmaterjali varunud isik peab arvestust elektrooniliselt või paber kandjal enda varutud aretusmaterjali kasutamise kohta. Arvestuses peavad kajastuma märgistuse kohustuslikud andmed, aretusmaterjali turustamise aeg ja aretusmaterjali saaja nimi.

(2) Aretusmaterjali varunud isik peab säilitama käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud arvestust aretusmaterjali turustamisest arvates kümme aastat.

§ 27. Aretuslooma ja aretusmaterjali turustamine

(1) Käesolevas seaduses käsitatakse aretuslooma ja aretusmaterjali turustamisena nende müügiks pakkumist, müümist ja muul viisil tasuta või tasu eest üleandmist, sealhulgas nendega kauplemist Euroopa Liidu liikmesriikides ning nende importi ja eksporti Eesti ja väljaspool Euroopa Liidu tolliterritooriumi asuvate riikide vahel (edaspidi *ühenduseväline riik*).

(2) Impordina käsitatakse käesolevas seaduses aretusloomade ja aretusmaterjali toimetamist ühendusevälisest riigist Euroopa Liidu territooriumile vabasse ringlusse lubamiseks EÜ Nõukogu määruse 2913/92/EMÜ, millega kehtestatakse Euroopa Ühenduse tolliseadustik (EÜT L 302, 19.10.1992, lk 1–50), artikli 79 tähenduses.

(3) Ekspordina käsitatakse käesolevas seaduses aretusloomade ja aretusmaterjali vedu Euroopa Liidust ühendusevälisesse riiki EÜ Nõukogu määruse 2913/92/EMÜ artikli 161 tähenduses.

(4) Aretuslooma ja aretusmaterjali turustamine peab olema loomade ja loomsete saadustega kauplemise ning nende impordi ja ekspordi seaduse, loomatauditõrje seaduse, käesoleva seaduse ning nende seaduste alusel kehtestatud õigusaktide nõuete kohane. [RT I, 29.06.2014, 2- jõust. 01.07.2014]

(5) Aretuslooma ja aretusmaterjali turustamine, välja arvatud import ühendusevälisest riigist ja eksport ühendusevälisesse riiki, peab vastama lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud nõuetele EÜ Nõukogu direktiivide 2009/157/EÜ, 88/661/EMÜ, 89/361/EMÜ, 90/427/EMÜ, 90/428/EMÜ, 91/174/EMÜ, 87/328/EMÜ, 90/118/EMÜ ja 90/119/EMÜ nõuetele. [RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(6) Aretuslooma ja aretusmaterjali import ühendusevälisest riigist peab vastama lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud nõuetele EL Nõukogu direktiivi 94/28/EMÜ, millega sätestatakse zootehniliste ja genealoogiliste tingimuste põhimõtted, mida kohaldatakse loomade, nende sperma, munarakkude ning embrüote importimisel kolmandatest riikidest (EÜT L 178, 12.07.1994, lk 66–68), nõuetele.

(7) Aretuslooma põlvnemistunnistuse ja aretusmaterjali saatelehe vormi loomaliikide kaupa kehtestab Veterinaar- ja Toiduameti peadirektor. [RT I 2004, 34, 236- jõust. 01.05.2004]

§ 28.–§ 29. [Kehtetud -RT I 2004, 34, 236- jõust. 01.05.2004]

6. peatükk RIIKLIK JÄRELEVALVE

§ 30. Riiklik järelevalve

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

Riiklikku järelevalvet käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuete ning tegevusluba omavate isikute poolt käesoleva seaduse alusel kehtestatud nõuete täitmise üle teostab Veterinaar- ja Toiduamet (edaspidi *korraldusorgan*). [RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 31. Riikliku järelevalve erimeetmed
[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

Korrakaitseorgan võib käesolevas seaduses sätestatud riikliku järelevalve teostamiseks kohaldada korrakaitseaduse §-des 30, 32, 49, 50, 51 ja 52 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korrakaitseaduses sätestatud alusel ja korras.
[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 31¹. Riikliku järelevalve erisused

(1) Korrakaitseorgan võib korrakaitseaduse §-s 50 sätestatud tingimustel siseneda üksnes aretusega tegeleva isiku ning loomapidaja territooriumile ja ruumidesse.

(2) Korrakaitseorganil on õigus keelata aretusmaterjali aretuseks kasutamine, kui see kahjustab aretusprogrammi elluviimist ega taga aretusedu.

(3) Aretusühing, jõudluskontrolli tegija ja ohustatud tõu säilitaja esitavad korrakaitseorganile aruande eelmise aasta aretustegevuse kohta iga aasta 30. juuniks.

(4) Korrakaitseorgan esitab Euroopa Komisjonile ja teistele Euroopa Liidu liikmesriikidele loetelu tegevusloa saanud aretusühingute ja jõudluskontrolli tegijate kohta.

(5) Põlvnemisandmete õigsuse geneetiline ekspertiis tehakse laboratoorselt rahvusvaheliselt tunnustatud meetodika järgi.

(6) Põlvnemisandmete õigsuse kontrollproovide võtmise, vedamise, pakendamise, märgistamise ja säilitamise korra kehtestab korrakaitseorgani juht.

(7) Geneetilise ekspertiisi tulemusena aretuslooma andmete ebaõigeks osutumise korral on korrakaitseorganil õigus teha ettekirjutus ebaõigeks osunud andmete tühistamiseks tõuraamatus või aretusregistris.
[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 32. Järelevalveametniku ettekirjutus

(1) Õigusrikkumise avastamise korral teeb järelevalveametnik ettekirjutuse, milles:

- 1) juhib tähelepanu õigusrikkumisele;
- 2) esitab nõude õigusrikkumise lõpetamiseks;
- 3) kohustab tegema õigusrikkumise lõpetamiseks või edasise õigusrikkumise ärahoidmiseks vajalikke toiminguid;
- 4) määrab ettekirjutuse täitmise tähtaja.

(2) Järelevalveametnik teeb ettekirjutuse asjaomasele isikule või tema esindajale allkirja vastu teatavaks kas kohapeal või saadab selle isikule väljastusteatega tähtkirjaga või elektrooniliselt järelevalvetoimingu algusest arvates 14 tööpäeva jooksul. Kui isik või tema esindaja keeldub ettekirjutust vastu võtmast, tehakse ettekirjutusele selle kohta märge ning ettekirjutus saadetakse isikule väljastusteatega tähtkirjaga vastuvõtmisest keeldumisest arvates kolme tööpäeva jooksul.

(3) Ettekirjutuse täitmise tagamiseks võib järelevalveasutus rakendada sunniraha asendustäitmise ja sunniraha seaduse kohaselt. Sunniraha ülemmäär on 640 eurot.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 33. Ettekirjutuse või otsuse vaidlustamine
[Kehtetu -RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 34. Põlvnemisandmete õigsuse geneetiline ekspertiis ja kontrollproovide võtmine
[Kehtetu -RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

7. peatükk VASTUTUS

[Kehtetu -RT I, 12.07.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

§ 35.-§ 43. [Kehtetud -RT I, 12.07.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

8. peatükk

SEADUSE RAKENDAMINE

§ 44. [Kehtetu -RT I 2007, 69, 423- jõust. 01.01.2008]

§ 44¹. Enne 2008. aasta 1. jaanuari tehtud tunnustamise otsus

Enne 2008. aasta 1. jaanuari tehtud tähtajaline otsus aretusühingu, jõudluskontrolli läbiviija või ohustatud tõu säilitaja tunnustamise kohta loetakse tähtajatuks tunnustamise otsuseks.
[RT I 2007, 69, 423- jõust. 01.01.2008]

§ 45.–§ 49.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 50. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2003. aasta 1. jaanuaril, välja arvatud käesoleva seaduse § 46 punkt 2, mis jõustub Eesti Euroopa Liiduga liitumisel.

¹ Nõukogu direktiiv 87/328/EMÜ tõupuhaste aretusveiste tõuaretuses vastuvõetavaks tunnustamise kohta (EÜT L 167, 26.06.1987, lk 54–55), muudetud direktiiviga 2005/24/EÜ (ELT L 78, 24.03.2005, lk 43–44); nõukogu direktiiv 88/661/EMÜ aretussigade suhtes kohaldatavate zootehniliste standardite kohta (EÜT L 382, 31.12.1988, lk 36–38), muudetud määrusega (EÜ) nr 806/2003 (ELT L 122, 16.05.2003, lk 1–35) ning direktiiviga 2008/73/EÜ (ELT L 219, 14.08.2008, lk 40–54); nõukogu direktiiv 89/361/EMÜ tõupuhaste aretuslammaste ja -kitsede kohta (EÜT L 153, 06.06.1989, lk 30–31), muudetud direktiiviga 2008/73/EÜ (ELT L 219, 14.08.2008, lk 40–54); nõukogu direktiiv 90/118/EMÜ puhtatõuliste tõusigade tõuaretuseks heakskiitmise kohta (EÜT L 71, 17.03.1990, lk 34–35); nõukogu direktiiv 90/119/EMÜ tõuaretuses kasutatavate ristsangide kohta (EÜT L 71, 17.03.1990, lk 36); nõukogu direktiiv 90/427/EMÜ zootehniliste ja genealoogiliste tingimuste kohta ühendusesisesel kauplemisel hobuslastega (EÜT L 224, 18.08.1990, lk 55–59), muudetud direktiiviga 2008/73/EÜ (ELT L 219, 14.08.2008, lk 40–54); nõukogu direktiiv 90/428/EMÜ võistlushobustega kauplemise ja võistlustel osalemise tingimuste kohta (EÜT L 224, 18.08.1990, lk 60–61), muudetud direktiiviga 2008/73/EÜ (ELT L 219, 14.08.2008, lk 40–54); nõukogu direktiiv 91/174/EMÜ, milles sätestatakse põlvnemis- ja zootehnilised nõuded tõupuhaste loomade turustamiseks ja millega muudetakse direktiive 77/504/EMÜ ja 90/425/EMÜ (EÜT L 85, 05.04.1991, lk 37–38); nõukogu direktiiv 2009/157/EÜ tõupuhaste aretusveiste kohta (ELT L 323, 10.12.2009, lk 1–5).
[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]